

Nr 256.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statliga åtgärder för tryggande av vedförsörjningen m. m.; given Stockholms slott den 26 april 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF.

John Ericsson.

Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 april 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, — VOUGT, ZETTERBERG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför föredraganden, statsrådet Ericsson:

I årets statsverksproposition (elfte huvudtiteln, punkten 26) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved, m. m. för budgetåret 1946/47 beräkna ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor. Jag torde ånyo få anmäla denna fråga ävensom en del andra frågor rörande bränsleförsörjningen.

Till bestridande av kostnader för tryggande av vedförsörjningen har riksdagen för budgetåren 1939/40—1942/43 å kapitalbudgeten beviljat särskilda anslag å tillhoppa 145 000 000 kronor, vilka sammanförts till ett investeringsanslag under fonden för förslag till statsverket med titeln Reglering av vedproduktionen (närmare redogörelse finnes intagen i propositionen nr 192 till 1943 års riksdag s. 13). Under samma anslagslitel anvisade 1945 års riksdag (skr. nr 507) ett investeringsanslag å 70 000 000 kronor. Totalbeloppet av de för reglering av vedproduktionen till Kungl. Maj:ts förfogande ställda

medlen utgör sålunda 215 000 000 kronor. Anslagsmedlen äro avsedda att bestrida kostnaderna för bränslekommissionens vedinköp, för inlösen av tvångsavverkad ved samt för utlämnande av förlagskapital till auktoriserade veduppköpare. Av medlen har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut ställt sammanlagt 149 200 000 kronor till bränslekommissionens förfogande, varav dock tillhopa 39 200 000 kronor återbetalts till riksgäldskontoret.

Till Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved m. m. har för innevarande budgetår å driftbudgeten anvisats ett förslagsanslag av 6 000 000 kronor. Vid beräkningen av detta anslag har, såsom framgår av propositionen nr 294 till 1945 års riksdag, 500 000 kronor beräknats för kommissionens direkta omkostnader för inköp och inlösen av ved; 500 000 kronor för kommissionens kostnader för utkörning av ved från av kristidsnämnd upplagt centrallager i tätorter, zon 3; 4 000 000 kronor för att ersätta vedclearingkassans prislestaster på långved och massaved utöver de förluster, som uppstå på grund av den fr. o. m. den 1 juli 1944 införda begränsningen av priserna på ved och torv till vissa högsta prisgränser och som äro avsedda att i sista hand täckas från kommissionens kolclearingkassa, ävensom 1 000 000 kronor för vissa bidrag till skogsodling efter kalavverkning av virkesrika bestånd av otillfredsställande beskaffenhet.

I fråga om de åtgärder som vidtagits för att tillgodose behovet av ved för bränsleåret 1946/47 får jag anföra följande.

Det nu tillämpade avverkningsprogrammet för avverkningsåret 1945/46 har fastställts genom beslut av Kungl. Maj:t den 6 juli och den 14 december 1945 samt den 15 februari 1946 och syftar till att kunna tillgodose ett behov av 25 miljoner kubikmeter¹ brännved (frånsett husbehovsved) under nästa bränsleår jämte 4 miljoner kubikmeter kolved, eller tillhopa 29 miljoner kubikmeter. Av den brännved som avverkats under tiden 1 juli—30 september 1945 antagas 4 miljoner kubikmeter vara ved, som avverkats till fullgörande av resterande avverkningskyldighet för 1944/45 och som förutsätts hava använts redan under innevarande bränsleår. För fullgörande av nyssnämnda program å 29 miljoner kubikmeter erfordras sålunda en sammanlagd avverkning under 1945/46 av 33 miljoner kubikmeter bränn- och kolved. Avverkningen av massaved beräknades till 15 miljoner kubikmeter. Vid fastställandet av detta program utgick man från antagandet att importen av kol och koks under nästa bränsleår skulle uppgå till 5 å 6 miljoner ton. För att åstadkomma den erforderliga vedavverkningen ha avverkningsålägganden utfärdats jämlikt lagen den 30 juni 1942 (nr 493) om avverkningskyldighet, varjämte bränslekommissionen med domänstyrelsen och vissa större skogsägande bolag träffat överenskommelser om avverkning. Avverkningsåläggandena ha utfärdats i olika etapper. För de skogsägare, vilkas beräknade möjliga avverkning under hela avverkningsåret under-

¹ Med kubikmeter avses här och i det följande kubikmeter travat mått (m³t.)

steg 100 kubikmeter, utfärdades dock avverkningsålägganden på en gång för hela årskvantiteten.

I samband med besluten om åläggande av avverkningssskyldighet har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser rörande den utsträckning i vilken sålunda avverkad ved omfattas av statsgaranti på sätt i kungörelsen den 30 juni 1943 (nr 502) med vissa bestämmelser till främjande av vedproduktionen omförmäles. Sådan statsgaranti innebär, att ved som till fullgörande av avverkningsåläggande avverkats för avsalu och som icke funnit avsättning skall av staten inlösas till fastställt pris (garantipris). Garantien, som direkt anknyter till de för varje avverkningsperiod utfärdade avverkningsbeskeden, omfattar endast sådan ved, som Kungl. Maj:t för varje period bestämmer. Vidare gäller garantien endast sådan ved, som blivit jämlikt kungörelsen den 17 december 1943 (nr 906) angående reglering av handeln med ved och träkol, m. m. i vederbörlig ordning deklarerad såsom avverkad till avsalu under den ifrågavarande perioden. En förutsättning för giltigheten av garantien är även, att veden senast vid av Kungl. Maj:t bestämd tidpunkt upplagts vid normal leveransplats. Träffas avtal om överlåtelse av ved, vilken omfattas av statsgaranti, upphör garantien att gälla. Med ingående av avtal skall i detta avseende jämföras den omständigheten att vedproducent, som tillika är veduppköpare eller vedhandlare, av vederbörande kristidsmyndighet erhållit anvisning att använda av honom producerad ved i egen rörelse. Kungl. Maj:t fastställer de garantipriser som under varje period skola gälla samt den tid under vilken garantiens uppfyllande må påkallas. Inlösning av ved skall verkställas inom ett år efter det uppfyllande av garantien påkallades. Inlösning får ske endast i den mån veden vid inlösningsföreläggandet uppfyller föreskrivna kvalitetsfordringar. Beträffande de genom Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut meddelade närmare föreskrifterna torde få hänvisas till Kungl. Maj:ts brev till bränslekommissionen den 6 juli och den 14 december 1945 samt den 15 februari 1946, vilka brev i transumerade delar intagits i svensk författningssamling, nr 560/1945, 807/1945 och 38/1946.

Såsom omnämndes i propositionen nr 294 till 1945 års riksdag, bemyndigade Kungl. Maj:t bränslekommissionen att, i syfte att stimulera intresset för ökade vedavverkningar och för att påskynda framkörningarna av veden, till skogsägare och innehavare av avverkningsrätter utbetala vissa premier för kastved och långved — med undantag av långved avsedd att användas för framställning av träkol för industriens behov — som för avsalu avverkats under tiden 1 juli 1944—30 september 1945 och som före den 1 mars 1946 framkörts till normal leveransplats eller levererats till förbrukare. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 9 november 1945 och den 15 februari 1946 må premie utgå även för ved av nyss angivet slag som avverkats efter den 1 oktober 1945, varjämte tiden för framkörningen utsträckts till och med den 30 april 1946. Premie utgår numera oberoende av om skogsägare fullgjort avverkningssskyldighet eller ej.

På samma sätt som gällde under nästföregående avverkningsår har skogsägare, som med nuvarande normalpriser på ved beräknas icke kunna erhålla en mot ett skäligt rotvärde svarande nettoersättning för den avverkade veden, jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 12 januari 1946 möjlighet att av bränslekommissionen erhålla ett tillägg till normalpriserna. Tilläggen avse att möjliggöra för skogsägaren att erhålla en nettoersättning av 50 öre för pannved och prima aspved, en krona för sekunda björk- och prima barrved samt två kronor för prima björkved. Tilläggen beviljas efter särskild prövning och utbetalas sedan den tilläggsberättigade veden framkörts och inmåtts av köpare eller eljest levererats till förbrukare.

Såväl framkörningspremierna som pristilläggen utgå tillsvidare från kommissionens vedclearingkassa men avses att täckas från kolclearingkassan.

I enlighet med ett av 1945 års riksdag i skrivelse nr 107 framfört förslag infördes genom beslut av Kungl. Maj:t den 23 mars 1945 ett särskilt premieringssystem för yrkesvana skogsarbetare i syfte att stimulera till huggning och framkörning av ved. Premien utgick till skogsarbetare och enskilda skogsägare i förhållande till den arbetsinkomst som uppnåtts vid huggning och framkörning av kastved, långved eller massaved. För huggning utgick premien med 40 procent å den arbetsinkomst som under premieringsperioden översteg 150 kronor, dock att premien för jordbruksarbetare, anställd med fast lön, utgick med 20 procent på hela arbetsinkomsten. För framkörning av veden utgjorde premien 20 procent av hela arbetsinkomsten. Premieringsperioden tog för södra Sverige sin början den 1 april och för norra Sverige den 23 april och avslutades den 30 september 1945. Genom beslut av Kungl. Maj:t den 27 september 1945 fastställdes en ny premieringsperiod, avseende allenast körningsarbete och omfattande oktober och november månader 1945. Premie utgick därvid för skogsarbetare med 40 procent av arbetsinkomsten och för skogsägare och dennes familjemedlemmar samt fast anställd jordbruksarbetare med 80 öre för kubikmeter framkörd ved. Kostnaderna för premierna, vilka jämlikt riksdagens beslut bestritts från det under femte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till Överflyttning av arbetskraft, ha uppgått till sammanlagt omkring 29 miljoner kronor.

I detta sammanhang torde böra erinras om de bestämmelser som gälla i fråga om statsgaranti för brännторv. Sedan 1941 års riksdag (skr. nr 300) medgivit, att sådan garanti finge meddelas, utfärdade Kungl. Maj:t den 13 juni 1941 (SFS 409/41) kungörelse angående meddelande av statsgaranti åt tillverkare av brännторv. Enligt denna äger kristidsstyrelse att under av Kungl. Maj:t bestämda tidsperioder och i den omfattning, som bränslekommissionen enligt av Kungl. Maj:t givna föreskrifter bestämmer, meddela garanti åt tillverkare av brännторv, att torv, som av honom för avsalu tillverkas och som icke finner köpare, skall av staten inlösas till av Kungl. Maj:t för varje

tidsperiod fastställt garantipris. Garanti må dock ej meddelas beträffande torvparti understigande 20 ton. För att komma i åtnjutande av garanti skall torvtillverkaren göra anmälan härom hos kristidsstyrelsen. Förutsättningen för att garanti skall få meddelas är att torven är behövlig för bränsleförsörjningen samt att den i anmälan angivna uppläggningsplatsen är lämplig ur transportsynpunkt. Torvtillverkare, som erhållit garanti för planerad tillverkning, anses därmed hava förbundit sig att för avsalu tillverka den myckenhet torv för vilken garanti utverkats. I fråga om de närmare bestämmelser som av Kungl. Maj:t meddelats för tillverknings säsongen 1946 torde få hänvisas till Kungl. Maj:ts brev till bränslekommissionen den 12 januari 1946, vilket brev i transumerade delar intagits i svensk författningssamling nr 10/46.

I en den 29 mars 1946 dagtecknad promemoria anförde *bränslekommissionen*, att kommissionen, sedan rapporter över vedavverkningen fram till den 1 mars 1946 förelåge, ansett lämpligt att göra en förnyad översyn över bränsleförsörjningsläget och taga under övervägande huruvida ytterligare åtgärder behövde vidtagas för en ökad vedanskaffning, avseende behovet icke blott under bränslåret 1946/47 utan även under bränslåret 1947/48. I fråga om behovet under 1946/47 anförde kommissionen:

Verkställda förnyade beräkningar och uppskattningar av produktions- och importutsikter ha givit till resultat, att en vedmängd av minst 29 milj. m³ t., inklusive ribbved och bakar, skulle erfordras för bränslåret 1946/47. Antagas kvantiteterna av ribbved och bakar samt stubbved och licensfria bränslen komma att uppgå till cirka 2 milj. m³ t., skulle den för nämnda bränslår erforderliga kvantiteten bränn- och kolved (inkl. ved för framställning av industriräkol) uppgå till 27 milj. m³ t. Då emellertid kommissionen räknat med att cirka 4 milj. m³ t. av 1945/46 års avverkning tagas i anspråk under innevarande bränslår skulle avverkningen under avverkningssåret 1945/46 behöva uppgå till cirka 31 milj. m³ t.

En sammanställning av avverkningsrapporterna per den 1 mars 1946 utvisar följande avverkning under tiden 1 juli 1945—28 februari 1946 (i milj. m³ t.).

	7 norra länen	17 södra länen	Summa
för bränsleändamål	11,3	7,7	19,0
» kolningsändamål	1,7	0,2	1,9
Summa	13,0	7,9	20,9

Enligt avverkningsdeklarationerna skulle alltså intill den 1 mars ha avverkats cirka $\frac{2}{3}$ av den enligt ovan erforderliga kvantiteten, cirka 31 milj. m³ t. Sistnämnda kvantitet torde därför, såvitt nu kan bedömas, icke kunna uppnås till den 1 juli, speciellt som vedavverkningarna enligt avverkningsdeklarationerna visat en tendens att avtaga. Sannolikt beror denna tendens främst på ökade timmeravverkningar samt på att arbetskraften under högvintern överhuvud taget utnyttjas för gagnvirkesavverkningar. Huruvida avverkningsdeklarationerna ge en riktig bild av avverkningens förlopp kan emellertid icke med säkerhet bedömas. En bättre bedömning kan göras först med ledning av inventeringsuppgiften den 1 maj och i samband därmed

lämnade uppgifter om ved, som berättigar till framkörningspremie. En preliminär lagerinventering per den 1 april kommer visserligen att företagas på grundval av vissa infortrade summariska lageruppgifter från skogsägarna, i samband med avverkningsdeklarationen per den 1 april, och vissa andra månatliga lagerredovisningar. Kommissionen anser sig emellertid icke kunna avvakta resultatet vare sig av den allmänna vedinventeringen eller nyssnämnda preliminära lagerinventering. Gagnvirkesavverkningarna komma nämligen i stort sett att upphöra under april månad, och eventuella åtgärder för att söka kvarhålla arbetskraften under våren och sommaren måste därför vidtagas inom den närmaste tiden.

Kommissionen har gjort ett försök till bedömning av huru stor bristen i det uppställda avverkningsprogrammet kommer att bli, om inga särskilda åtgärder vidtagas. Någon säker grund för denna bedömning förefinnes dock icke, varför prognosen får betecknas som mycket approximativ. Bland annat är det, som tidigare framhållits, svårt att bedöma, huruvida avverkningsdeklarationerna ge en riktig bild av avverkningens förlopp, speciellt som en särskild deklaration för framkörningspremien kommer att avgivas den 1 maj. Med ledning av förloppet av hittills deklarerade avverkningar och den normala gången av avverkningarna under återstående månader fram till den 1 juli har beräknats, att den sammanlagda avverkningen under hela avverkningsåret av bränn- och kolved kommer att uppgå till cirka 27 milj. m³ t. Då som tidigare framhållits den erforderliga avverkningskvantiteten beräknats till cirka 31 milj. m³ t., skulle sålunda en brist uppstå av cirka 4 milj. m³ t. I ett sådant läge är det önskvärt, att den befarade bristen motverkas genom åtgärder för ökade avverkningar redan under våren och försommaren. Framför allt vinnes därigenom den stora fördelen att skogsbrukets arbetskraft i största möjliga utsträckning skulle kunna bli disponibel för gagnvirkesavverkningar under nästa vintersäsong. Dessutom är det givetvis en fördel, om veden avverkas så pass tidigt, att den hinner torka under sommaren. Även om det tillskott i vedkvantiteterna, som skulle kunna erhållas genom särskilda stimulerande åtgärder, icke kommer att erfordras för nästa bränsleår, torde riskerna att icke finna avsättning för detta tillskott vara mycket obetydliga. Såvitt nu kan bedömas torde sålunda ved som ersättningsbränsle i viss utsträckning komma att erfordras även under bränsleåret 1947/48 och dessutom föreligger ett behov av normalved för nämnda bränsleår av cirka 7 milj. m³ t. Möjlighet att använda eventuellt överskott av bränsleved inom sulfat- och wallboardindustrien förefinnes dessutom.

Kommissionen har funnit ovannämnda synpunkter vara av sådan avgörande betydelse, att kommissionen anser att vissa stimulerande åtgärder för forcering av vedavverkningarna under våren och försommaren icke böra underlåtas även fastän för närvarande icke med säkerhet kan bedömas, huruvida dessa åtgärder äro oundgängligen nödvändiga för anskaffandet av de erforderliga vedkvantiteterna under nästa bränsleår. De åtgärder, som kommissionen därvid anser böra vidtagas, anser kommissionen för närvarande kunna begränsas till arbetskraftsområdet.

I fråga om förslag till åtgärder beträffande arbetskraften kommer arbetsmarknadskommissionen att i samråd med bränslekommissionen inom de närmaste dagarna ingiva en särskild underdånig skrivelse.

Sedan *statens arbetsmarknadskommission* i skrivelse den 4 april 1946 föreslagit återinförandet av ett premieringssystem för huggningsarbete under

tiden 23 april—30 juni 1946, har Kungl. Maj:t genom beslut den 5 april 1946 utfärdat bestämmelser om dylika arbetspremier. Bestämmelserna ansluta sig i huvudsak till de tidigare gällande föreskrifterna. Premiebeloppet har dock fastställts till 30 procent av hela arbetsinkomsten, under förutsättning att vederbörande under premieringsperioden uppnått en sammanlagd inkomst om 150 kronor (s. k. kvalificeringsbelopp). För fast anställd jordbruksarbetare, som utför premieberättigat arbete på arbetsgivarens skogsfastighet eller avverkningsrätt, erfordras intet kvalificeringsbelopp. Kostnaderna för premierna skola enligt Kungl. Maj:ts beslut bestridas från förutnämnda reservationsanslag till Överflyttning av arbetskraft samt, i den mån detta anslag icke förslår därtill, från bränslekommissionens kolclearingkassa.

Enligt preliminära uppgifter uppgingo avverkningarna den 1 april 1946 till omkring 24 miljoner kubikmeter bränn- och kolved samt 9,4 miljoner kubikmeter massaved.

I fråga om regleringen av vedförbrukningen tillämpas i huvudsak samma regleringssystem som tidigare. Beträffande innebörden av detta torde få hänvisas till de redogörelser härför som finnas intagna i propositionerna nr 192 till 1943 års riksdag (sid. 8 ff.) och 294 till 1945 års riksdag (s. 7). Jämväl i fråga om de clearingförfaranden som tillämpas för ved och torv samt kol och koks torde få hänvisas till sistnämnda proposition nr 294 (sid. 8 ff.).

I fråga om kolclearingkassans ställning kan nämnas, att denna, som den 1 juli 1945 hade en behållning av omkring 101 miljoner kronor, beräknas komma att den 1 juli 1946 hava en behållning av omkring 50 miljoner kronor. Härtill kommer den beräknade behållningen i den särskilda krigsriskkassan, omkring 5,4 miljoner kronor. Från kolclearingkassan, som tillkommit för reglering av importpriserna på stenkol, koks och kolbriketter, bestridas även kostnaderna för en del andra åtgärder i syfte att utjämna priserna på och främja produktionen av olika bränslen. Sålunda täckas den s. k. kolsubventionskassans förluster numera med medel från kolclearingkassan. Dessa förluster hänföra sig till regleringen av lagerhandels utförsäljningspriser och beräknas under innevarande bränslår komma att uppgå till omkring 25 miljoner kronor. Förlusterna hava, frånsatt vissa reservlagringsersättningar, till största delen berott på dels de avsevärda extra kostnader som uppkommit då kol och koks måst tillföras lagerhandeln från statens reservförråd och andra lager inom landet, dels ock på att de nuvarande lagerhandelspriserna avsevärt understiga vad som skulle betingas av importclearingpriserna. Av allmänna prispolitiska skäl har det emellertid icke ansetts lämpligt att höja lagerhandels utförsäljningspriser. Från kolclearingkassan bestridas vidare vedclearingkassans utgifter för begränsning av priserna på ved och torv till vissa högsta prisgränser, för innevarande budgetår beräknade till omkring 9 miljoner kronor; för skogsägarnas premier för framkörning av ved, under samma budgetår beräknade till omkring 15 mil-

joner kronor; för utbetalande av pristillägg i syfte att möjliggöra för skogsägarna att erhålla en mot ett skäligt rotvärde svarande nettoersättning för avverkad ved, för 1945/46 beräknade till omkring 500 000 kronor, ävensom premier för utökad tillverkning av torv under 1945, omkring 1 500 000 kronor.

I fråga om behovet av ved för bränsleåret 1947/48 har *bränslekommissionen* i sin förut omnämnda promemoria av den 29 mars 1946 anfört bland annat följande:

Såvitt nu kan bedömas, torde ved som ersättningsbränsle i viss utsträckning komma att erfordras även under bränsleåret 1947/48. Som ovan framgår beräknas vedbehovet under bränsleåret 1946/47 till cirka 29 milj. m³ t. (inkl. ribbved och bakar). Denna vedkvantitet förutsätter en viss kolimport under sistnämnda bränsleår. Även om kolimporten antages successivt komma att stiga, måste bränslebehoven under bränsleåret 1947/48 till viss grad fyllas med ved.

Ett säkrare bedömande av de erforderliga vedkvantiteterna låter sig för närvarande icke göra. Ett visst stöd för bedömningen erhålles emellertid, sedan resultatet av den allmänna vedinventeringen per den 1 maj blir känt. Kommissionen avser därför att i början på juni månad få inkomma med närmare förslag till åtgärder för vedanskaffningen under nästa avverkningsår. Kommissionen får dock anmäla, att kommissionen redan nu som en beredskapsåtgärd vidtagit åtgärder för att avverkningsålägganden skola kunna meddelas för avverkningsåret 1946/47, därest så kommer att befinnas nödvändigt. Efter överläggningar med landets länsjägmästare vid sammanträde den 9 mars 1946 har sålunda befunnits möjligt, att avverkningslängderna för avverkningsåret 1945/46 skulle kunna läggas till grund för eventuella ytterligare avverkningsålägganden, därest den ålagda kvantiteten begränsades till en viss procent av årets åläggande och under förutsättning, att de nuvarande avverkningslängderna blevo föremål för en allmän översyn genom skogsvårdsstyrelsernas försorg. Denna översyn skulle enligt länsjägmästarnas uttalanden icke kräva någon längre tid eller några särskilda kostnader. Kommissionen har i anledning härav genom sin cirkulärskrivelse nr 334 åt kristidsstyrelserna inom de 20 södra länen uppdragit att i samråd med skogsvårdsstyrelserna och stiftsnämnderna snarast möjligt verkställa sådan översyn av avverkningslängderna för skogsägaregrupperna II, III och IV för avverkningsåret 1945/46, att dessa längder kunna läggas till grund för avverkningsålägganden för avverkningsåret 1946/47 på en sammanlagd kvantitet för resp. kristidsstyrelseområde av intill $\frac{2}{3}$ av den för innevarande avverkningsår i avverkningslängderna upptagna totalkvantiteten — i fråga om de 17 södra länen omfattande kastved och/eller massaved och beträffande Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län endast kastved. Kristidsstyrelserna ha vidare anmodats att senast den 15 maj 1946 till kommissionen inkomma med sammandrag över de kvantiteter, som under ovan angivna förutsättningar kunna åläggas skogsägarna.

I fråga om anslagsbehovet för budgetåret 1946/47 har bränslekommissionen i skrivelse den 17 september 1945, vad beträffar anslaget till *Reglering av vedproduktionen*, anfört, att ytterligare medel under denna anslagsrubrik icke erfordrades under nästkommande budgetår.

Vad anslaget till *Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved*,

m. m. angår, har kommissionen i skrivelse den 9 april 1946 efter förnyat övervägande av medelsbehovet anfört följande rörande den beräknade belastningen å anslaget under innevarande budgetår:

De direkta omkostnaderna för vedinköp m. m. kunna för innevarande budgetår beräknas bliva större än tidigare, huvudsakligen beroende därpå, att kommissionen beslutat föranstalta om auktoriserad mätning av ved i stor omfattning. Under tidigare bränsleår har kommissionens omkostnader i samband med förmedling av vedförsäljningar kunnat begränsas i fråga om mätning av veden till kostnader för särskilda mätningsmän inom handelsreglerade orter. Efter tillkomsten av 1943 års lag om mätning av ved och annat virke har emellertid ett allt större behov av enhetligt förfarande vid vedmätning gjort sig gällande. Kommissionens erfarenheter av tvister på området mellan leverantörer och mottagare av ved gjorde det nödvändigt, att i juni 1945 hos skogsstyrelsen göra hemställan om auktoriserad mätning tillsvidare i fråga om all kastved och massaved för bränsleändamål, som vid försäljning från auktoriserad brännveduppköpare eller annan kommissionens leverantör levereras fritt banvagn inom de sju norra länen samt smålandslänet, d. v. s. i fråga om övervägande delen av järnvägstransporterad ved. Det sålunda genomförda mätningsförfarandet har efter sitt införande visat sig väl tillgodose kommissionens intresse av såvitt möjligt friktionsfria och goda förbindelser mellan leverantören och mottagaren och har därigenom otvivelaktigt bidragit till större jämnhet i leveranserna och underlättat kommissionens och kristidsstyrelsernas arbete i fråga om vedens anvisning till olika kategorier av förbrukare. Kommissionens kostnader för vedmätning, som under budgetåret 1944/45 uppgingo till omkring 160 000 kronor och som under innevarande budgetår per den 31 mars 1946 uppgått till omkring 940 000 kronor, beräknas för hela budgetåret till omkring 1 200 000 kronor. Härtill komma övriga direkta omkostnader såsom utgifter för brandskyddsanordningar för buffertlager, pristillägg för torr kastved, kostnader för snöplogning m. m. med omkring 300 000 kronor, varigenom denna del av anslaget torde komma att kräva omkring 1 500 000 kronor.

Innevarande budgetårs kostnader för utkörning av ved från centrallager i tätorter, zon 3, kunna beräknas till omkring 250 000 kronor. För täckande av prisförluster på massaved och långved torde komma att erfordras omkring 3 000 000 kronor. Såvitt nu kan bedömas, komma de särskilda kostnaderna för skogsodlingsbidrag från anslaget att stanna vid omkring 250 000 kronor.

Beträffande medelsbehovet under nästa budgetår har kommissionen anfört:

För budgetåret 1946/47 anses de direkta omkostnaderna i samband med vedinköp m. m., i huvudsak kostnader för auktoriserad mätning av ved, kunna upptagas med något lägre belopp än som erfordras innevarande budgetår eller till 1 250 000 kronor. Kostnaderna för utkörning av ved från centrallager i tätorter, zon 3, synas numera kunna upptagas till 250 000 kronor. För täckande av prisförluster i de fall, då massaved kan komma att tagas i anspråk för bränsleändamål, samt då långved måste tillhandahållas hushållsförbrukare till priser, som icke täcka kommissionens självkostnader, beräknas anslagsbehovet kunna begränsas mera än kommissionen tidigare kunnat förutse. För ändamålet anses likväl ett så stort belopp som 2 000 000 kronor kunna erfordras.

I fråga om åtgärder för vedavverkning i skogsbestånd av otillfredsställande typ och särskilt skogsodlingsbidrag härför med 2 kronor per m³ t. upparbetad brännved och massaved anser kommissionen det för närvarande svårt att bedöma, om dylika åtgärder under kommande avverkningssäsong behöva vidtagas. Inom de 17 södra länen och Gästrikland, där dylika bidrag utgått innevarande år, kunna emellertid de alltjämt ökade svårigheterna i fråga om vedproduktionen komma att kräva den särskilda stimulans, som bidragen innebära. Kommissionen anser sig därför böra förorda, att medel härför beräknas under detta anslag för att efter Kungl. Maj:ts närmare prövning av behovet av åtgärder ställas till kommissionens förfogande. Att döma av årets anslagsbelastning synes för detta ändamål erfordras högst 500 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för ifrågavarande omkostnadsanslag har sålunda av kommissionen beräknats till $1\,250\,000 + 250\,000 + 2\,000\,000 + 500\,000 = 4\,000\,000$ kronor.

Föredraganden.

Ökningen av kolimporten har efter krigets avslutande icke gått i den takt som man tidigare ansåg sig kunna räkna med. Huru länge det kan dröja till dess att importen blir tillräcklig för att tillgodose våra behov, kan för närvarande icke förutsägas. För bränsleåret 1946/47 är man emellertid nödsakad att räkna med att bränslebehovet till avsevärd del måste tillgodoses med inhemska bränslen, framförallt ved. Vid uppgörandet av avverkningsprogrammet för avverkningsåret 1945/46 utgick bränslekommissionen från det antagandet, att kolimporten under nästa bränsleår skulle uppgå till 5 à 6 miljoner ton. Med denna utgångspunkt beräknades behovet av brännved (förutom s. k. husbehovsved) under bränsleåret till omkring 25 miljoner kubikmeter, vartill komme 4 miljoner kubikmeter kolved, eller tillhoppa 29 miljoner kubikmeter. Enligt uttalanden som gjorts av den europeiska kolorganisationen i London vid dess sammanträde i mars i år skulle Sverige kunna räkna med en sammanlagd kolimport under andra kvartalet i år av 900 000 ton, med förhoppning om någon ökning under tiden därefter. Man synes därför för närvarande icke böra räkna med en större kolimport än 4 à 5 miljoner ton under nästa bränsleår. Lagren av fossila bränslen beräknas den 1 juli 1946 icke vara större än vad som erfordras för att säkerställa en jämn och tillfredsställande distribution. Enligt beräkningar av bränslekommissionen skulle det totala bränslebehovet, uttryckt i ton stenkol, vid en obegränsad förbrukning under samma bränsleår vara omkring 14 miljoner ton. Härav utgöras ungefär 1,9 miljoner ton av husbehovsved och avfallsbränsle. Om man antager, att importen av kol och koks kommer att bli omkring 4,5 miljoner ton, att produktionen av svenska kol och torv tillsammans motsvarar 0,9 miljon ton stenkol ävensom att omkring 1 miljon ton kol kunna ersättas av eldningsolja, skulle omkring 5,7 miljoner stenkolston återstå att tillgodose med ved. Detta motsvarar omkring 37 miljoner kubikmeter ved. Av detta vedbehov anses ungefär 2

miljoner kubikmeter kunna tillgodoses medelst ribbved och s. k. bakar samt licensfria bränslen, varför 35 miljoner kubikmeter bränn- och kolved skulle erfordras för att möjliggöra full behovstäckning under 1946/47.

Avverkningarna av bränn- och kolved under innevarande avverkningsår ha till den 1 april 1946 utgjort omkring 24 miljoner kubikmeter. Innan de i det föregående omnämnda premierna för huggningsarbete under tiden 23 april—30 juni 1946 beslutats, beräknade bränslekommissionen, att den sammanlagda avverkningen under hela avverkningsåret skulle komma att uppgå till 27 miljoner kubikmeter bränn- och kolved. Enär 4 miljoner härav antagas hava förbrukats redan under detta bränsleår, skulle 23 miljoner återstå för användning under 1946/47, eller sålunda 12 miljoner kubikmeter mindre än som erfordras för full försörjning. Genom de nyssnämnda premierna torde denna brist komma att minskas något. Dessutom tillkommer den ved som hugges under tiden 1 juli—30 september 1946 och som torde hinna bliva tillräckligt torr för att kunna användas under bränsleåret. Ansträngningar göras även att öka tillgången på eldningsolja utöver vad nyss förutsatts. Å andra sidan är det osäkert, om all den ved som den 1 oktober kommer att kvarligga i skogen hinner bliva utkörd och vidarebefordrad till konsumtionsorten i tillräckligt god tid för att kunna användas under bränsleåret.

I vad mån ved behöver användas för att ersätta utebliven import av fossila bränslen även under bränsleåret 1947/48 är ännu svårare att nu förutsäga än i fråga om nästa bränsleår. Bränslekommissionen har ansett, att med ställningstagandet till frågan om storleken av den erforderliga vedavverkningen under avverkningsåret 1946/47 borde få anstå, till dess att resultatet av en den 1 maj 1946 företagen inventering förelåge. Detta synes mig också lämpligt. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att med hänsyn till den blivande utvecklingen av kolimporten fastställa avverkningsprogrammet och sättet för dess genomförande. I vad mån lagen om avverkningskyldighet behöver tagas i anspråk beror på storleken av de erforderliga vedkvantiteterna. Det synes böra eftersträvas, att den ved som bedömes erforderlig avverkas så tidigt som möjligt under avverkningsåret; detta med hänsyn såväl till önskvärdheten av att veden blir tillgänglig redan i början av bränsleåret 1947/48, då kolimporten kan antagas vara mindre än längre fram, som till angelägenheten av att begränsa vedavverkningarna under den för gagnvirkesavverkningar bäst lämpade vintertiden.

Det torde såsom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga administrativa bestämmelser för tillämpningen av statsgaranti för ved. Jämlikt nu gällande bestämmelser kan endast sådan ved som avverkats till fullgörande av åläggande jämlikt lagen om avverkningskyldighet omfattas av garanti. Möjlighet synes emellertid böra finnas för Kungl. Maj:t att utfärda garanti även för det fall att sagda lag icke anses böra tillämpas. I så fall skulle, i likhet med vad som gällde före ikraft-

trädandet av kungörelsen den 30 juni 1943 (nr 502) med vissa bestämmelser till främjande av vedproduktionen, Kungl. Maj:t bestämma den sammanlagda vedkvantitet som högst skulle omfattas av garanti. Denna skulle utfärdas av vederbörande kristidsstyrelse på ansökan av skogsägaren.

Det nu gällande systemet för reglering av vedhandeln och vedförbrukningen torde böra tillämpas även under nästa bränsleår med de ändringar som kunna betingas av omständigheterna.

Den fullmakt som genom 1941 års riksdags i det föregående omnämnda beslut lämnats Kungl. Maj:t att meddela statsgaranti för brännortv torde böra gälla även i fortsättningen. Kungl. Maj:t bör alltså om så anses lämpligt kunna utfärda garanti även för brännortv av 1947 års produktion.

Varken i fråga om ved eller torv ha några anslag anvisats för bestridande av de kostnader som skulle uppkomma om de gjorda garantiutfästelserna behövde infrias. Så länge en särskild förskottsstat stod till Kungl. Maj:ts förfogande, förutsattes, att dylika kostnader skulle preliminärt bestridas från denna. I fråga om vedgarantien läser några anslagsmedel ej heller behövas under budgetåret 1946/47, då de medel som anvisats för vedinköp synas kunna användas i första hand. Med hänsyn till svårigheten att nu bedöma i vad mån torvgarantien kan behöva infrias under nästa budgetår, torde några särskilda anslagsmedel icke heller böra anvisas härför, utan vedinköpsmedlen synas böra få användas även för detta ändamål.

Mot kommissionens beräkningar av anslagsbehovet för Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved, m. m. har jag intet att erinra. Ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor torde alltså böra äskas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna, att Kungl. Maj:t vidtager erforderliga åtgärder för tryggande av bränsleförsörjningen i huvudsaklig överensstämmelse med av mig i det föregående angivna riktlinjer,

dels ock för budgetåret 1946/47 till *Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved, m. m.* under elfte huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 4 000 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställa förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Curt Nordwall.